

Kummalised rõngad kadakate vahel

Kuulo Kalamees

Ain Sarv on Vormsil, Rumpo poolsaare kadastikus pildistanud esmapilgul kummalisi rõngaid. Ent päris kindlasti pole siin tegu kosmosetulnukate trikkidega. Vanarahva pärimus paljudest maadest annab sellistele tumedatele sõõridele üsna ühese ja hoopis maisema seletuse: need olevat nõidade tantsumuringid Volbriöö (Walpurgi ööl), niisiis *nõiaringid*. Niisuguse tingliku nimetuse all on nähtus läinud ka teadlaste kõnepruuki, kuid sedapuhku leidnud puhtalt bioloogilise seletuse: tumedad rõngad niidutaimkattes on seotud seente arengu bioloogiliste rütmidega.

Kujutlege, et ringikujulise platsi keskele on kunagi langedud seeneeosed ja seal idanema hakanud. Seeneniidistik kasvab enam või vähem ühtlaselt radiaalsuunas ümber tekkepunkti. Nõnda võib niidistik laieneda kümneid ja isegi sadu aastaid (on teada koguni 700 aasta vanuseid seeneringe). Kõige elujõulisem on seeneniidistiku noorim osa, seega kõige välimine ring. Selles piirkonnas muutuvad taimed lopsakaks, lihakaks ning tumeroheliseks tänu "üleväetamisele": nitrifitseerijate bakterite kaasabil muudetakse seeneniidistiku elutegevuses tekkinud ammooniumühendid nitraatideks, mille üliküllus põhjustabki pildil nähtavad tumeroheliste taimede rõngad. Peagi ilmuvad rõngastele seeneviljakahad (neid võib olla sadu) ja müstika ongi kadunud: nüüd saab juba igäüks aru, millega on tegu. Muidugi suureneb "nõiaring" aastast aastasse, vastavalt seeneniidistiku kasvukiirusele.

Pildil olev maikuine "nõiaring" lookadastikus kuulub ilmselt ühele tavalisele Eesti kevadseenele – kevad-võluheini-

kule (*Calocybe gambosa*). Saarte lookadastikes on ta väga tavaline, kuid kasvab sageli niitudel ka mujal Eestis. Valkjaid või kreemika värvusega lihakaid jahulõhnalisi, isegi kuni 10 cm suurusi viljakehi moodustab ta mai lõpus ja juunis. Kevad-võluheinik on väga maitsev seen, mis kõlbab süüa kupatamata.

